

S/S "MACONA" ex "CITY OF MACON" b. Chester. Pa. 1903.

Red: Barber & Co. Inc. New York. Brt. 5.311.

Tidningsurklipp:

Burk: 145. 1.A. Nr: 8. (4.5.1965)

~~Tidningsurklipp:~~

~~Burk: 193. 1. Nr: 14. a.~~

"Svensk Sjöfartstidning" 1920. sid. 30-31, 42,

Strandat den 18/1 1920 på Grundabåde-revet nordvest om Nidingen under storm och tjocka. På resa från Köpenhamn till New York.

Av 50 mans besättning blev endast en man, 2:re styrman, räddad. Doss: 269:5 Lägg 1 (27.11.1964).

SMG45284 Livboj

2 gravar- Onsala Kyrkogård

N:o 4 1920.

SVENSK

(Swedish Shipping)

(Efte

Svensk Sjöfartstidning.
(16 årgången).

Redaktör och utgivare: Fritz Schéel.
Postadress: Göteborg, Mellangatan 2 B.
Telegr.-adr.: Sjöfartstidning.
Telefon: 10173.

Utgivningsdag: Tisdag.

Abonnement: i Sverige 1/1 år kr. 8:—, 3/4
år 6: 50, 1/2 år 5:—, 1/4 år 2: 50, månad 1:—,
inkl. postbefordringsavgift.

Subscriptionsprice: Foreign countries:
yearly kr. 12:—, 3/4 yearly kr. 9: 50, 1/2 yearly
kr. 7:—, 1/4 yearly kr. 4:—. Post free.

Annonpris: 1:sta sid. kr. 2: 50 pr cm., 2:dra
sid. och särskilt begärd plats kr. 2:— pr cm.,
efter text kr. 1: 50 pr cm.

Lösnummer 25 öre.

Solens och månens gång.

Solen Göteborg Stockholm
Upp Ned Upp Ned

FRÅN S

Telegramadress: Svets.

Telefoner:

Kontoret 2081
E. K. Thorsson 1747

B. J. Nordström 1181
Verkstaden 2081

Utföra reparationer å alla slags ångpannor, axlar, propellrar, cisterner maskiner m. m., dels med vårt verkstadsfartyg "Elektra" och dels vid vår uppsatta verkstad. Alla slags fartygsreparationer och klassningar utföras.

Herrar Redare och Industriidkare göras uppmärksamma på den stora fördel vår reparationsmetod erbjuder.

Inga lappar. - Stor tidsvinst. - Mindre reparationer utföras på redan.

Plomgren 50 år. Sjöolyckor och haverier.

Plomgren å Svenska Lloyd-atalonia", kapten K. F. Plomgren född den 17 jan. 50 år.

Plomgren är född i det ortssamhället Onsala och som fjortonåring till sjös. seglat för om masten på vatten avlade han styr vid Göteborgs naviga- 1888 samt sjökaptensex- påda med högsta betyg. lade han 1895 reservoffi- vid flottan och utnämndes till reservunderlöjtnant. 1892 tjänstgjorde han som gelfartyg samt blev 1893 angare i utrikes sjöfart. der några år ha tjänst- yrman i ångfartygs-a.-b. höll han 1905 befälet å angare "Viking" samt lld". Då aktiemajorite- d inköptes av Svenska k kapten Plomgren till lår han nu för ångaren å Medelhavstraden.

Plomgren, som för rärva- sig på resa till Me- gjort sig känd som en agande sjöman, är högt nd kamrater och över- räknar en stor vänkrets na och i utlandet.

—:—

ygssaffärer.

ri-a.-b. Transatlantic för- n John E. Österlund i fått namnet ändrat till

En fartygskatastrof vid Nidingarna. — Amerikansk ångare till botten med 49 man.

En fruktansvärd olycka inträffade under den hårda stormen natten till söndagen, i det att amerikanske ånga- ren "Macona" strandade och sjönk på Grundö både, 3 sjömil NNV om Ni- dingarna. Endast andre styrmannen kunde räddas; man fruktar att de öv- riga 49 ombordvarande samtliga om- kommit.

Första meddelandet om olyckan er- hölls å radiostationen vid Nya Var- vet, som upptog nödsignal från ånga- ren. På stationens fråga om livsfara förelåg svarades: "Vi taga in vatten hastigt". Radiostationen underrätta- de lotsarne i Varberg och Båtfjordens livräddningsstation. En kvart där- efter ingick emellertid meddelande från ångaren, att livräddningsbåt ej behövde utsändas. Därefter påbör- jades från fartyget ett telegram till Liverpool, men mitt i telegrammet blev det avbrott och sedan hördes in- tet vidare. Sannolikt hade den våld- samma sjön då börjat bryta ned ånga- ren och förstört gnisttelegrafan. Sta- tionen å Nya Varvet återkallade icke den redan sända uppmaningen att lämna hjälp.

Vid ett samtal med Båtfjordens sta- tion ha vi erfarit, att telefonledningen på natten var nedblåst, så att den ej erhöill meddelandet.

Ingén från land iakttog när olyc- kan inträffade. På morgonen såg man emellertid ångaren ligga sjunken, så att endast masterna syntes över vatt- net. Såväl tulljakten från Råö som lotsarne från Mönster gingo på sön- dagsmorgonen ut till olycksplatsen. Av hela besättningen kunde man endast upptäcka en enda man.

Den överlevande, som räddades av tulljakten, hade tagit sin till- flykt till riggen på haveristen och där tillbragt några fasansfulla timmar. Han har befunnits vara andre styrmannen Alfred Morango, 22 å 24 år gammal, är bördig från Gibraltar och engelsk undersäte.

Vi ha haft ett samtal med den räddade, som därvid berättade handel- seförloppet vid strandningen. Ångaren hade på lördag middag kommit i tjocka och ankrade. Kaptenen trodde att han vid tillfället befann sig söder om Ni- dingarna, medan han i verkligheten i

A.-B. Svenska Skeppfärg
HEMPEL, Malmö
Fabrik } Rönneholmsvägen
Kontor }
Skeppsfärger alla

tjockan passerat fyrplatsen och kom- mit norr därom. När tjockan lättade på natten sökte man hiva upp ankar- ne, men det lyckades icke under den hårda stormen och svåra sjön. Kät- tingarne sprängdes och ångaren kom med aktern på grundet. Man satte full fart framåt för att komma loss, men fartyget högg allt hårdare och pressa- des av det våldsamma havet mot grun- det.

Fartyget tog hastigt vatten, men man hoppades kunna rädda sig i livbåtarne. Det var svårt att få ut dessa i de våldsamma brotten. Styrmannen såg att tre av fartygets livbåtar sattes i sjön men de slogs ögonblickligen i spill- ror.

Hela besättningen uppehöll sig på fartyget till dess detta vid halv 5-tiden bröts utav och sjönk. Den räddade sprang då upp i riggen och surrade sig fast samt ropade till de övriga att göra detsamma, men ingen följde hans råd utan försvunno med fartyget i djupet.

Besättningen bestod inalles av 50 man, därav 38 kineser, 10 man befäl och 2 prenties. Kaptenens namn var Alex. Williamson, hemmahörande i Newyork. Tredje styrmannen lär ha varit från Malmö.

"Macona", som var från Newyork, mätte 5,460 brutto och 3,946 netto reg- tons. Fartyget befann sig på resa från Köpenhamn till hemorten via Me- thil för bunkring.

Fem-mastaren "Fenix" vrak.

Från Skagen meddelas, att femmas- taren "Fenix" av Malmö nu är full- ständigt vrak. Man har träffat över- enskommelse om bärgning av vrakdelar- na med Switzerbolaget, som skall ha 50 procent av värdet. Lasten är för- säkrad för 350,000 kr., och fartyget lär ha ett värde av 3/4 miljon kr.

Tremastade motorskonaren "Jupiter"

från Stockholm, på resa från Västervik till Marocko med trälaster, strandade på söndagen under rådande tjocka utanför Gislöf. Sedan en del av däckslasten kastats över bord, kunde "Jupiter" med egen hjälp taga sig loss och har inkommit till härvarande hamn. Far- tyget är något läck.

Slätskonaren "Gudny"

från Göteborg, på resa från Lübeck till svensk hamn med last av kali, stran- dade under rådande tjocka vid Skåre. Fartyget har vattenfylt och står hårt på grundet.

Fransk passagerareångare till botten.

— Många personer omkomna.

Från Paris meddelas, att linjeånga- ren "Afrique" natten till den 13 d:s sjunkit efter att ha gått på en klippa på höjden av Rochebonne-platån 50 miles utanför La Rochelle. Fartyget hade 465 passagerare ombord.

Passagerareångaren "Afrique" var

bonne-platån. Sedan nalerat till "Ceylon", väg att låta utrymma försvarades till följda ning besvarade den i lons" anrop.

Påföljande morgon lon" en skeppsbåt me och därefter en flotte belgiske ångaren "An tillkallats av "Ceylon" serångare sökte li skeppsbåtarna.

Bolaget Chargeurs re till "Afrique", den första listan r tande 9 besättningsme senegalesiska tiraljör avlidit. "Ceylon" ha Pallice, medförande gerare och besättning "Afrique".

Engelsk minsvepare

Engelske minsvepa med 9 mans besättni botten vid mynningen

En ödesdiger kollision.

Från Liverpool teleg posten, att norska ång kit efter kollision med Endast andre maskini matros räddades.

En förlisning utanför

Under en våldsam s sedan strandade ett Åkerön utanför Hva ägde sannolikt rum först två dagar däreft ett tvåmastat farty Under stormen slogs sjönk. Båda masterna livbåt med tysk flagg, och luckor, vilka tyda järnfartyg.

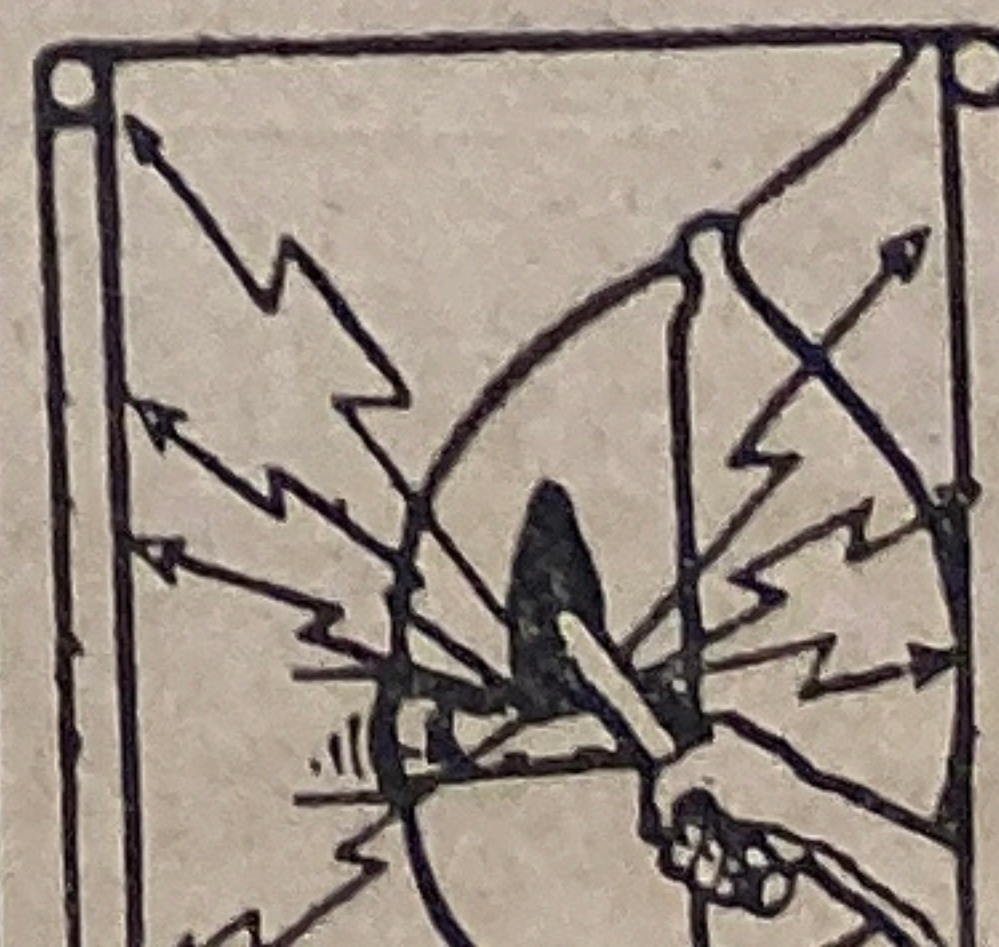
Ett telegram från F ges Handels- og Sjöfa att det förlista fartyg ra en svensk motor Göteborg, som av A.- stad väntades dit med Tydiligen avses motor omkring trettondager med svavelsyra för fartyg har emellertid Fredrikstad.

Tjalken "Fortuna"

av Bremen förlora snöstormen den 11 j delar av riggen samt som befann sig på re Randers med mjöl, i redlöst tillstånd av och inbogserades av

"Hallandias" vrak.

Den utanför Lille "Hallandias" skrov av A/S Tjerve, som det mesta möjliga.

N:o 3 1920.

SVENSK

(Swedish Shipping Gazette)

(Eftertryck utan ang)

Svensk Sjöfartstidning. (16 årgången).

Redaktör och utgivare: Fritz Schéel.

Postadress: Göteborg, Mellangatan 2 B.

Telegr.-adr.: Sjöfartstidning.

Telefon: 10173.

Utgivningsdag: Tisdag.

Abonnement: i Sverige 1/1 år kr. 8:—, 3/4 år 6:50, 1/2 år 5:—, 1/4 år 2:50, månad 1:—, inkl. postbefordringsavgift.

Subscriptionsprice: Foreign countries: yearly kr. 12:—, 3/4 yearly kr. 9:50, 1/2 yearly kr. 7:—, 1/4 yearly kr. 4:—. Post free.

Annonpris: 1:sta sid. kr. 2:50 pr cm., 2:dra sid. och särskilt begärd plats kr. 2:— pr cm., efter text kr. 1:50 pr cm.

Lösnummer 25 öre.

Solen	Göteborg		Stockholm	
	Upp	Ned	Upp	Ned
Jan.				
22	8,38	4,10	8,24	3,35
23	8,37	4,12	8,23	3,37
24	8,35	4,14	8,21	3,40
25	8,33	4,16	8,19	3,42
26	8,32	4,19	8,17	3,45
27	8,30	4,21	8,15	3,47
28	8,28	4,23	8,13	3,50

Motorliv "Justus"

mot 110,492,000 under period år 1918. de tabell framgår den vilken kapitalisering av under de 23 månaderna 1919 ägt rum, varvid åtmellan siffrorna över och övriga sjöfarts-

Varvs-firmor Milj. doll.	Andra sjöfarts-firmor Milj. doll.
5.39	2.43
—	6.40
4.50	4.78
1.00	1.40
0.60	16.60
0.15	55.40
2.85	39.63
4.00	51.95
5.75	35.12
5.15	18.25
0.50	52.20
6.65	14.62
1.05	4.28
4.05	4.85
3.95	3.94
8.35	0.30
1.57	3.33
6.07	4.66
3.63	7.57
5.25	25.63
0.60	2.07
0.50	0.55
3.00	6.87

och haverier.

minsprängt vid

blev den holländske
minsprängd vid
ttningen, tre man
en, medan fartyget
i land vid Skälvik
fter fartyget

midnatt kolliderade den med ett okänt fartyg och sjönk efter fem minuter. Sjutton man av besättningen, som tagit sin tillflykt till en flotte och en liten livbåt, räddades av en lotsbåt. Bland de räddade äro två kvinnor. Man fruktar, att en svensk besättningsman vid namn Lindholm drunknat. Sjön gick mycket hög och gjorde det omöjligt att sätta ut flera båtar.

”Sigvar” mäter 1184 br.-ton och tillhör red.-a.-b. Ingvar i Malmö.

Ang. ”Marconas” förlisning.

Den räddade andre styrmannen har kompletterat sina föregående uppgifter därmed, att fartyget tagit grund redan innan ankaret togs upp. Den hårda ström, som nästan ständigt rinner i Kattegatt, hade i tjockan satt fartyget ur kursen. Då Nidingarnes ena fyr är avskärmad för Grundö både såg man blott ett fyrsken, vilket gav kaptenen anledning förmoda att det var Fladens fyrskepp. Både förste och andre styrman hyste emellertid den åsikten att det var Nidingarne. Sedan fartyget en gång tagit grund var det omöjligt att avvärja katastrofen i den hårda pressande sjön.

Trälaren ”Winga” i haveri.

Till Göteborgs radiostation har rapporterats, att danske ångaren ”Cimbria” upptagit 10 man från trälaren ”Winga” och att 2 man omkommit. Huruvida ”Winga” varit utsatt för minsprängning eller av annan anledning havererat, nämnes icke i rapporten, som däremot omtalar, att ett fartyg hänger vid sidan av ”Cimbria”. Detta fartyg är antagligen ”Winga”, och det torde vara möjligt, att trälaren kan bärgas in till Sk.

Ymuiden på grund reparationen fort till Kristiania. de 6 à 8 man.

Fiskare ha sedan plats där det fartyget sjunkit vattnet har man sjunkna fartyget te”, Hamburg.

Om det tyska f delas senare att ger kvar i Ymuic

Ångaren ”Halvar”

tillhörig Svensk på resa från Opor gisiska ångaren ” erhållit obetydlig som förut kollider sagerarefartyg, ko de tillstånd driva

Ångaren ”Orsa”

av Hälsingborg vid Hallands Vä Malmö till Halm ningen skedde p till fyren. Vid snötjocka, hög Sjön låg på så h så häftigt att ste de in genom fa förpiken blev va

Genom signale tullbåt från To dock ej farligar kunde kvarstann försämrades läge lämna fartyget.

som tillhör rederi borg, mäter 1,28 byggdes i Engla

Fartyget antag alldeles söndersla

Galeasen ”Louise

Den saknade t

N. T. 4/5 1955

Tyskar bärgar fartyg som 1920 gick under med 49 man vid Onsala

KUNGSBACKA (Ny Tid). På bryggan i Gottskär tornar skrot-
högar efter ett förlist fartyg upp sig. De stora plåtarna och
winschvalsarna härrör från det amerikanska fartyget *Macona*,
som för 35 år sedan i en rykande västnordvästlig storm gick till
botten vid Grundö Båda utanför onsalalandet varvid 49 man
av besättningen omkom.

"Macona"

Det är det tyska fartyget Neu-
stadt som håller på med bärgnin-
gen. Man skall också ta upp ett
par tyska fartyg, vilka gick under
utanför Nidingen under senaste
kriget och man beräknar ha sys-
selsättning cirka tre år framöver.

Maconas förlisning för 35 år
sedan är den största fartygskata-
strof i modern tid utanför onsala-
landet. Det var i januari 1920 som
ångaren gick i ballast från Kö-
penhamn med New York som des-
tination via Skottland. För att
undvika minfältet vid Hertas
Flak gick man nära det svenska
landet och passerade Varberg den
17 januari i tät dimma. Då vinden
övergick i storm beslöt man ank-
ra i avvaktan på bättre väder. På
båten hade man den uppfattnin-
gen att man befann sig söder om
Nidingen, som allaredan passe-
rats. Stormen ökade oavbrutet
och hjälp begärdes över kustra-

dion, då fartyget börjat ta in vat-
ten.

När tulljakten följande dag
trots svårt väder lyckades ta sig
ut fann man en enda man kvar i
livet, nämligen styrmannen Al-
fred Morasso. Han hade tagit sin
tillflykt till en masttopp. Be-
sättningen bestod av 50 man
varav 38 kineser. En del av des-
sa hade krupit in i kojerna och
dragit filtarna över huvudet då
fartyget sjönk. Av kineserna
återfanns liken av matrosen
Chen Tai Sing och eldaren Chong
Chow. Dessa vilar nu under ett
par enkla svarta träkors på On-
sala kyrkogård.

Alla livbåtar *Macona* försökt
sätta i sjön slogs sönder i den ra-
sande stormen.

Neustadt hyser även planer på
att försöka bärga *costa ricabåten*
Saturnus, som strandade på Ni-
dingen 1952 och sjönk under bog-
sering mot land.

Tre
bö
på

Tre
hamn
tid sys
retag,

I hö
skuta
såd on
rad oc
bli av
de sat
männe
Nickla
så sm
män,
skutan
skulle
vatter
ket at
För
föra k
de tre
manla
net s
pr bil
Säffle
egen

Her
blev
friskt
pump
kom
kräng
in til
varef
till h

Nu
i Kr
repar

GP 27.11.1964

Små, små ord av kärlek

*

På Lilla Lahall finns en namnbräda på vilken det står »Macona». Namnbrädan flöt iland här och togs tillvara som ett minne från en fruktansvärd tragedi som utspelades i dessa vatten. »Macona» var en amerikansk båt med 49 mans besättning. Endast en av dessa räddades — styrmannen. Av de omkomna voro 38 kineser. Den mycket internationella besättningen fick sitt sista vilorum på Värö kyrkogård.

*

Gårdagen erinrade mig om den sjöolycka som jag upplevt mest intensivt — »Hedvigs» av Hälsingborg förlisning.

En av mina morbröder hade andelar i »Hedvig», och kaptenen var hans bästa vän. Under en fruktansvärd storm förliste »Hedvig». Av besättningen om 48 man var det bara en som räddades. Han hade visat en övermänsklig livsvilja, surrat sig fast vid masten och utstått de mest fruktansvärda lidanden.

Göteborg

i kanal ur

HT. 2.12.1

KARLS

Före detta skärgårdslägenheten från Göteborg ligger söder om eftermiddagen vid kaj i hamnen. I håll i bordläggningen efter en tyrlig resa. Det 75 år gamla fartyget hade köpts av några stadsherrar som via Göta älv skulle gå till Stockholm. En av de som ovana vid båten gjorde en tur med Falkens maskinist med sig till biten.

Men väl ensam i resan så vinglig att båten för många törnar mot land och slussportar. I sjön

GP 4/12
Gamla

S

I januari 1920 förliste S/S Macona utanför den halländska kusten. Alla 50 ombord drunknade. Alla – utom en.

Det här är berättelsen om hur andrestyrman Alfred Morasso fastklamrad

En enda man överlevde

Det är en sen eftermiddag i april. Efter flera dagars blåst är havet grått och vresigt, och när den stora livräddningskryssaren sticker ut stäven genom Båtfjordens mynning är sjön så grov att vi får gripa om varandra för att inte tappa balansen. Men Christer Berntsson från Sjöräddnings-sällskapet står oberörd vid styrspakarna, och med vana sjöben rider han det starka fartyget över vågorna, vidare nordväst mot Nidingen.

Jag kastar en orolig blick på den gamle mannen som fått låna befälhavarens stol. Hans överkropp lutar framåt och huvudet hänger oroväckande slapt från axlarna. Herregud, tänker jag. Karl är så sjösjuk att han knappt kan sitta upprätt! Jag ska just slå larm till mina medpassagerare när kapten Berntsson vänder sig om. Han nickar mot stolen och ler, och plötsligt förstår jag.

Den gamle mannen är inte sjösjuk.

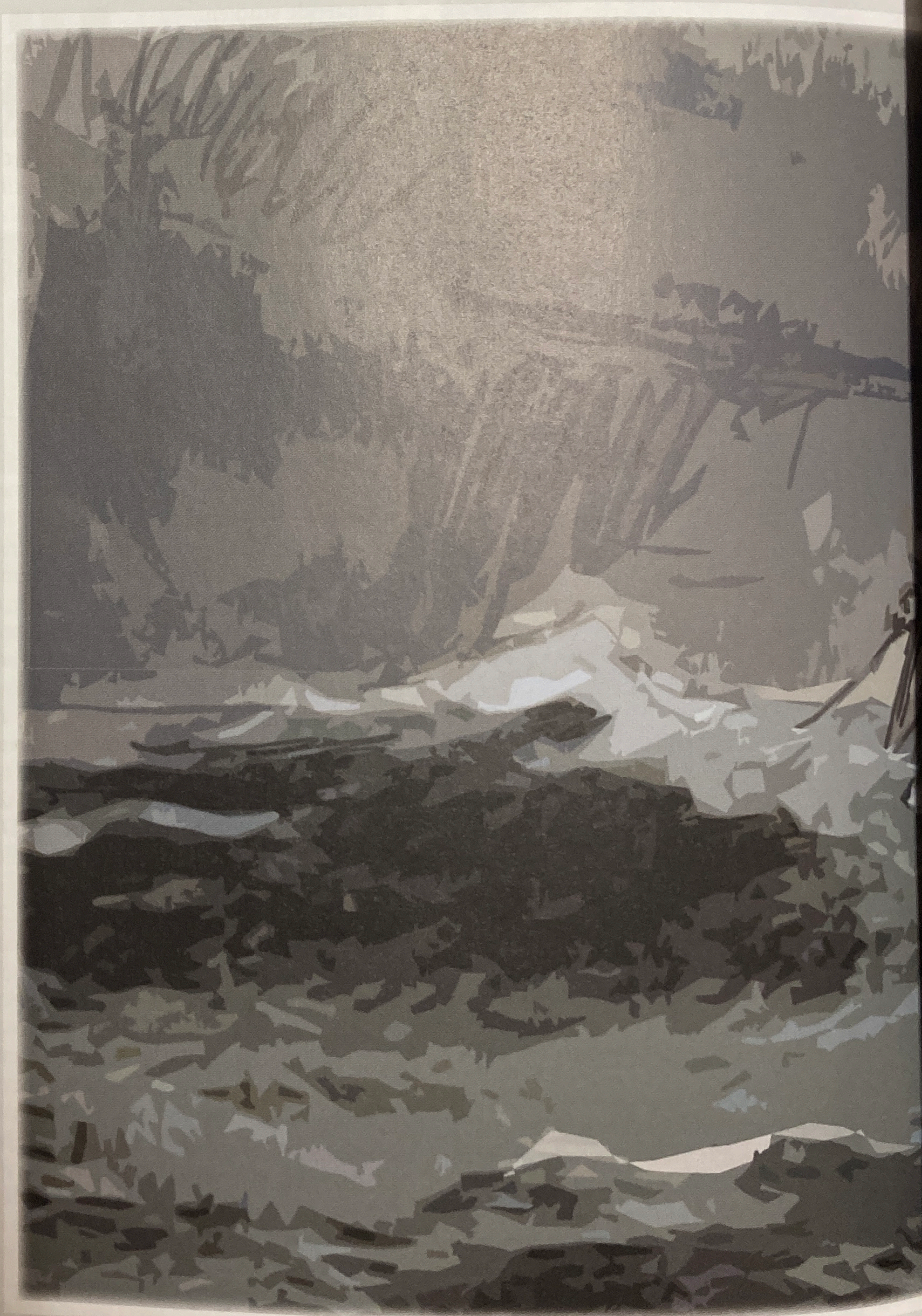
Han sover.

Den styva kuling som får oss landkrabbor att skräckslagna hålla fast i räddningskryssarens inredning och med blicken fastnaglad vid horisonten kämpa mot sjöjukan, är för pensionerade sjökaptenen Alfred Morasso junior en vaggvisa. Och nu har den garvade sjömannen somnat, vaggad till ro av vågorna.

När kapten Berntsson en stund senare slår back i maskin, tio distansminuter nordväst om Bua hamn och så nära Grundabådens rev han vågar gå, lyfter den 77-årige världsomseglaren på huvudet och höjer ett ögonbryn: "Are we there?" Sedan rätar han långsamt på den gamla kroppen, kliver ned ur sin stol och går ut på det vågstänkta däck.

Vi ska gå ut till honom vi också. Men inte än. Det här, har Morasso förklarat, är något han vill göra ensam. Från hyten ser vi honom staka sig fram över däck, en hand på relingen och i den andra en vackert bunden blomsterkrans. Ungefär midskepps stannar han, och står stilla en stund innan han i en vid båge låter kransen gå överbord och ned i det skummande havet.

När vi andra kommer ut på däck – jag och

i masten lyckades överleva en av Sveriges värsta fartygskatastrofer, och om hur hans son mer än 80 år senare återknöt banden till Nidingens rev, där hans far ensam lurade döden i en ödesdiger vinterstorm.

de Maconas undergång

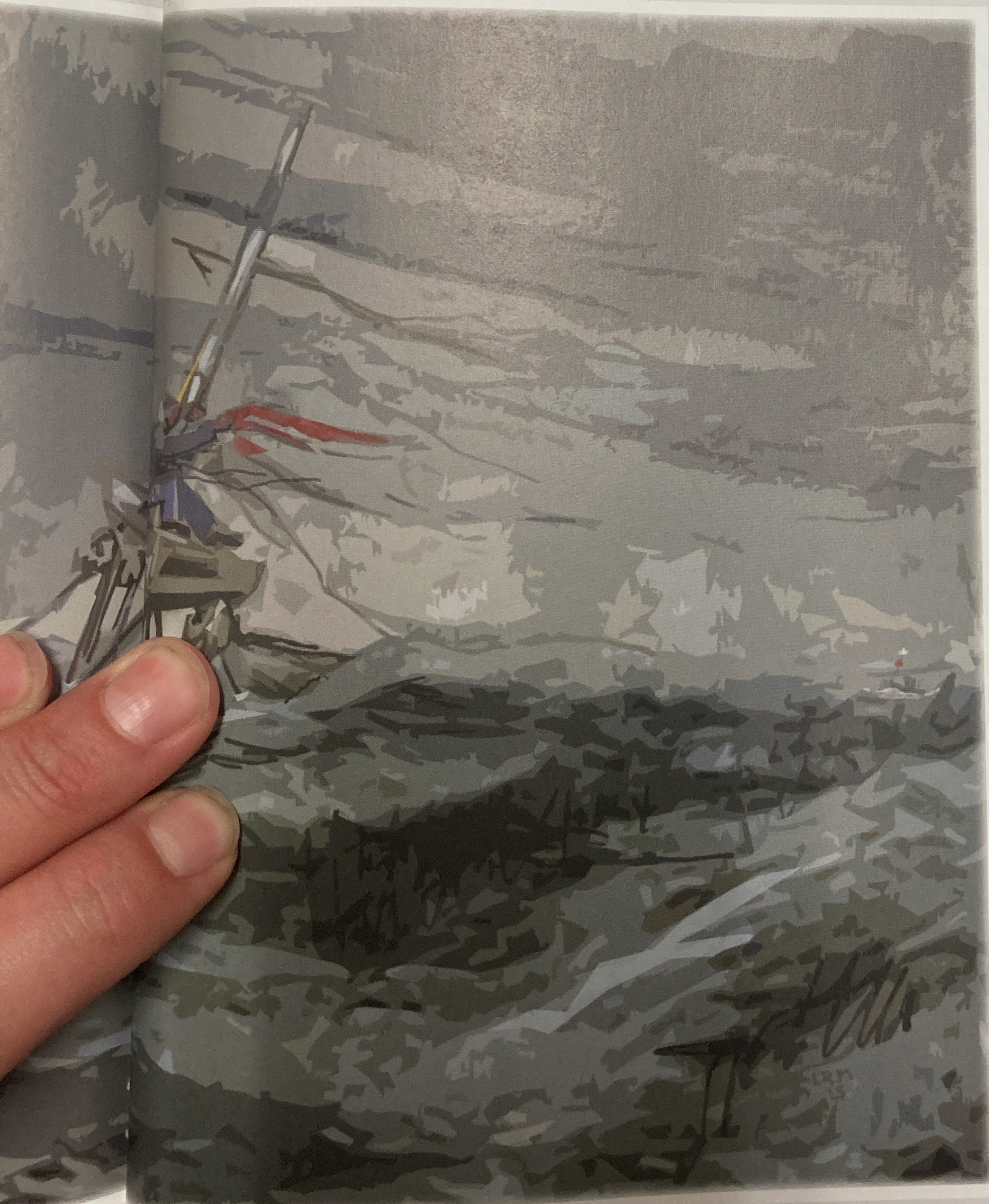

Illustration Lars "Mellis" Melander

min fotograf, kapten Morassos två söner och två av hans barnbarn – står han fortfarande lutad mot relingen och följer blomkransens väg över vågorna. Och när fotografen höjer kameran för att föreviga honom, här vid platsen där hans far för mer än 80 år sedan lurade döden uppflugen i masten på ett sönderbrutet skepp, ser vi att den gamle sjömannen gråter. Inte för fadern, som blev ensam att överleva en av Sveriges värsta fartygskatastrofer, utan för de 49 besättningsmän som inte gjorde det.

Alfred Morasso hade varit illa ute förr. Torpederad av tyska ubåtar i Medelhavet, räddad från en skeppsbrand vid Bermuda och otaliga gånger fast i våldsamma Atlantstormar hade den Gibraltarfödde sjömannen utvecklat en instinkt: när orostecken hopar sig, håll dig alltid nära masten.

När S/S Macona söndagen den 17 januari 1920 lämnar Köpenhamn för att bunkra kol i Methil, Skottland, är detta inget den 24-årige sjömannen tänker på. Vinden är svag och sikten god, och Maconas besättning förväntar sig en behaglig resa. Ombord finns 50 man: förutom andrestyrman Morasso ytterligare nio befäl, två kadetter samt 38 kinesiska besättningsmän.

Eftersom farlederna inte rensats från minor efter kriget väljer den stora ångaren en rutt som går tätt intill Hallandskusten. Under färden ökar vinden från nordväst – ett första bud om stormen som redan rasar ute i Nordsjön. Sedan kommer dimman.

När Macona passerar Varberg är sikten så dålig och sjön så grov att fartygets befäl, den ryskamerikanske kapten Willenson, beslutar sig för att ankra – som han tror strax söder om Nidingens fyr. I själva verket har fartyget redan passerat fyren. Macona ligger mitt för Grundabåden, ett av Nidingens mest beryktade rev, och vinden ökar mot storm. När kapten Willenson blir medveten om fartygets farliga position ger han sin andrestyrman order att lätta ankar och beordrar full maskin fram.

På däck, hukande i kastbyarna, sliter Alfred Morasso med ankarspelet. Det är ett långsamt arbete, och han har bara varit uppe på backen ett par minuter när båten lyfts av en kraftig sjö och dunsar ned igen på revet. Den våldsamma bottenkänningen orsakar tumult på Maconas däck. Kapten Willenson beordrar Alfred till maskinrummet för att kontrollera att fartyget inte sprungit läck, men när han når dit möter han chiefen och hans mannar på väg ut i panik: revet har trängt rakt genom skrovet, maskinrummet är översvämmat och den stora pannan är slocknad och död.

Det är efter midnatt. Macona driver herrelös, prisgiven åt de vassa grunden. Ombord bryter helvetet löst.

Fartygsplåtarna rämnar och vatten forsar in. Tre av livbåtarna går överbord. Den fjärde sjösätts med fyra man men slås nästan ögonblickligen i spillror. Alfred Morasso ser Macona vrida upp mot vinden, och med våldsam kraft slungas hennes akterskepp mot revet. Fartyget kantrar våldsam, och runt honom faller Alfreds kamrater hjälplösa överbord eller spolask bort med de iskalla stormvågorna.

I flera timmar står Macona darrande på revet, hängande i ankarkättingen som aldrig hann tas upp. Våldsamma brottsjöar slår över däck. Ett nödbloss skickas upp, men inga fartyg är i närheten som kan se den falnande glöden. Utan fler alternativ sammankallar kapten Willenson sina befäl och den återstående besättningen, och medan de väntar på ett mirakel skickar kaptenen runt cigarrer och bjuder mannarna att dricka ur en flaska cognac.

På grund av en trasig telegraflinje når Maconas nödrop aldrig fram till livräddningsstationen i Bua, vars sjöräddningsbåt är väl rustad och besättningen van att undsätta haverister vid Nidingens rev. Istället stävar en lotsbåt från Onsala ensam mot den grundstötta ångaren, framdriven i stormen av en åttahästars fotogenmotor.

Det blir instinkten som räddar Alfred Morassos liv. När cognacen är urdrucken beordras han än en gång förut för att kontrollera fartygets ankarkättingar, men han har bara hunnit halvvägs när en ny jättesjö lyfter fartyget upp från revet. När däcket för ett ögonblick rätas upp rusar den unge sjömannen mot riggen, och med döden i hämlarna klättrar han upp i dess topp. Bara ett ögonblick senare törnar Macona tillbaka mot revet, och det 115 meter långa fartyget bryts på mitten med ett öronbedövande brak. Genom oväsendet och vinden hör Alfred Morasso de ångestfyllda skriken från besättningsmännen som slukas i vågorna under honom. Fastklamrad i masttoppen känner han hur det stympade fartyget glider av från revet, kantrar våldsam, och sedan sätter sig tillrätta med en mjuk stöt.

Macona har gått till botten. Det enda som syns ovanför ytan är toppen av dess mast.

Klockan är nu halv fem på morgonen. Medan gryningen långsamt anländer spanar andrestyrmannen desperat omkring sig på haveriplatsen, ropar i vinden men får inget svar. Den 24-åriga sjömannen är ensam kvar på Grundabåden. I sin flykt uppåt har han haft sinnesnärvaro nog att slita med sig ett rep, som han surrat sig fast med runt masten. Men han fryser våldsam, och där han sitter bara några meter över de iskalla vågorna är han övertygad om att han också ska dö. Men han fortsätter kämpa, och timmarna går.

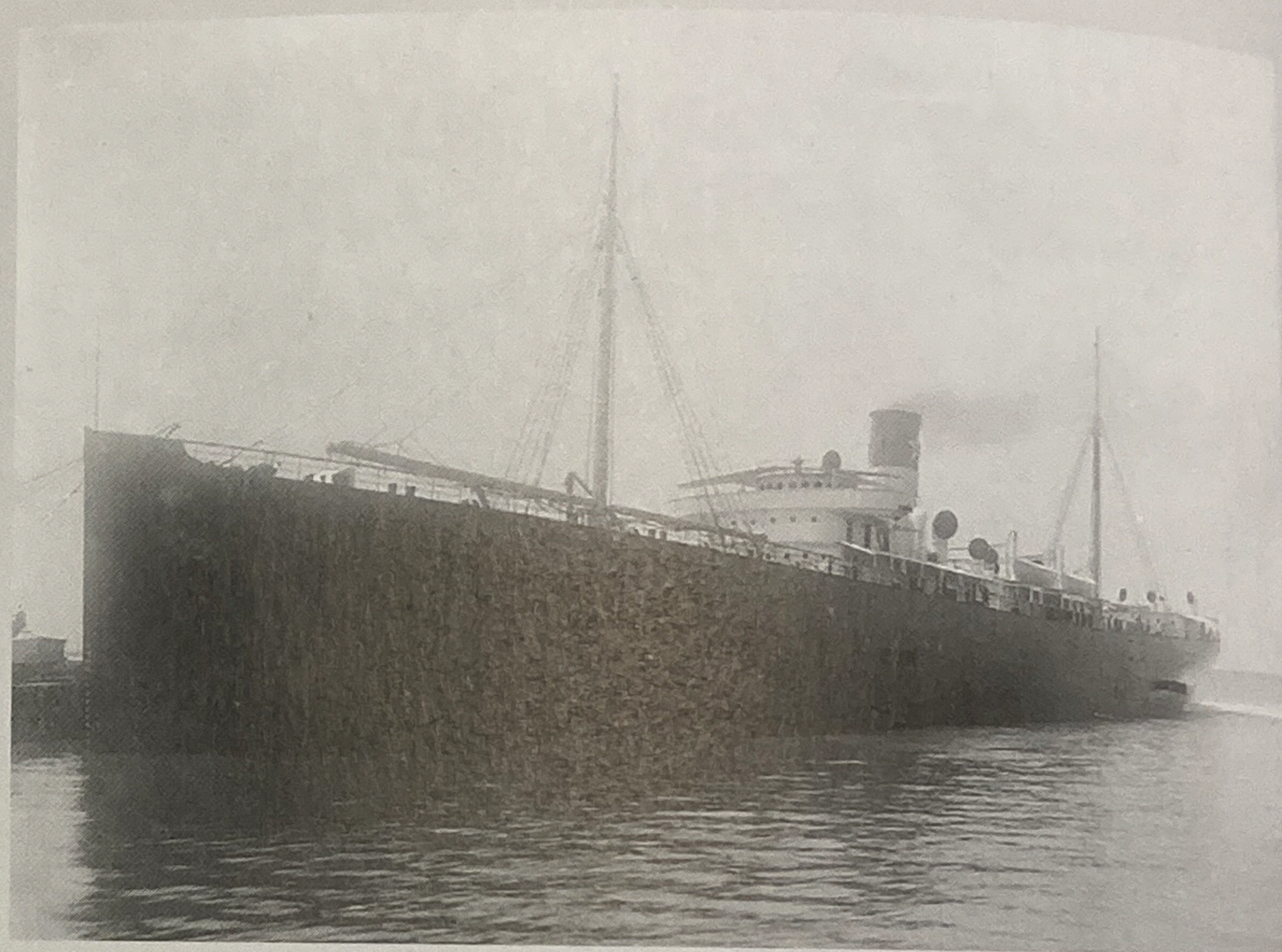
Just när han känner hoppet svika upptäcker han en båt som närmar sig vrakplatsen. Snabbt lösgör han sin halsduk och vinkar med den från sin mast. Fartyget tycks slå av på farten, men ökar sedan takten igen och passerar.

Fartyget är en bogserbåt från Röda Bolaget. Via radio rappor-

terar besättningen ombord om vad man sett på haveriplatsen: Macona har blivit vrak och alla ombord är förlorade.

I nästan åtta timmar kämpar Alfred Morasso i sin mast. Till slut, när fötterna domnat och sjömansrocken sedan länge slutat mota bort kylan, börjar han fundera på att bara släppa taget. Då hör han i fjärran det svaga ljudet från en fotogenmotor. Det är Onsalamotsen, och den här gången ser besättningen den skeppsbrutne sjömannens fladdrande halsduk i masttoppen.

Men till och med för en liten lotsbåt är Grundabåden för-rädisk att närma sig, och i en sista ansträngning tvingas Alfred Morasso kasta sig ut i det iskalla vattnet där en frälsarkrans väntar som ska dra honom i säkerhet. Väl ombord sveps han in i filtar och får en värmande klunk brännvin, innan lotsen sätter kurs mot Gottskärs hamn.

Lik sin syster. SS El Sol var systerfartyg till Macona, och såg i stort sett likadan ut som det förlista fartyget.

Den kommande månaden blir det den unge sjömannens uppgift att identifiera kvarlevorna efter sina kamrater som en efter en spolask i land längs Hallandskusten. Som han redan insett är han är den ende i Maconas 50 man starka besättning som lämnat Västerhavets skeppskyrkogård vid liv. Med undantag för en frostbiten fot är han oskadd.

Många av kropparna påträffas aldrig. De 30 sjömän som flyter i land begravs där de hittas: i Onsala och Värö, Torpa och Ås. Den 25 januari 1920, en vecka efter förlisningen, jordfästs 18 av besättningsmännen på Lindbergs kyrkogård utanför Varberg. Det är en massbegravning som är unik i den halländska kyrkohistorien. 700 personer samlas till ceremonin, där befälen förlänas en egen grav och de kinesiska besättningsmännen läggs i en gemensam.

I en av kyrkbänkarna sitter Alfred Morasso. Bredvid sig har han kustuppsyningsman Ohlsson från Onsala – mannen som räddat hans liv. Församlingen beslutar att hela den rikliga kollekten ska gå till den skeppsbrutne unge sjömannen – men han vägrar ta emot pengarna. I stället vädjar Alfred Morasso att pengarna ska skänkas till de drucknades familjer, och så blir det.

Först en månad efter Maconas förlisning påträffas den siste av fartygets besättningsmän, ilandfluten på Bua Strand.

Det är kapten Alex Willenson.

"I am Alfred Morasso Jr, son of Alfred Morasso, sole survivor of the S/S Macona."

Så stod det i ett mail till Hallands Nyheters redaktion den 9 december 2004. Mejlet är ett resultat av veckor av efterforskningar kring Maconas haveri och bekräftar vår fråga: är den Alfred Morasso junior som står omnämnd på hemsidan för Circumnavigators Club, en klubb för världsomseglare med säte i New Jersey, möjligtvis släkt med mannen som led skeppsbrott vid den svenska kusten?

Kontakten blir inledningen på en resa som ska återknyta banden över Atlanten, 85 år efter fartygstragedin som präglade hela familjen Morassos liv. Bara en timma efter att mejlet anlant sitter jag i telefon med Alfred Morassos son, och över en raspig telefonlinje redogör den 77-årige sjökaptenen för sin fars dramatiska timmar på Grundabåden. Han kan historien utantill: det var godnattsagan han fick höra som barn, och som han i sin tur berättat för sina.

Två år efter förlisningen med Macona gick Alfred senior i land, berättar sonen, för att ta tjänst vid sjömanskyrkan i New Jersey; inte för att han var avskräckt utan för att han hade mött kärleken. Men han saknade alltid sjömanlivet, och vart fjärde år såg han till att komma till sjöss för att förnya sin kaptenslicens.

1978, efter att i sitt liv ha undkommit torpedattacker, fartygsbränder och förlisningar, dog Alfred Morasso senior stilla i sitt hem, 82 år gammal. Den Gibraltarfödde sjömannen återsåg aldrig Sverige och de svenska farvattnen. Men i hans hem i New Jersey sparade han guldklockan som de svenska myndigheterna gett honom för hans insatser efter Maconas förlisning, tillsammans med otaliga artiklar och brev där han med egna ord beskrev sina upplevelser. Det är tack vare dessa anteckningar som historien om Macona bevarats och nu kan återberättas i detalj.

Under sin egen karriär till sjöss samlade Alfred Morasso junior på fotografier av fyrar. I samlingen fanns fler än 700 fyrar från världens alla hav. Men en saknades. Trots att Alfred Morasso junior seglat i Kattegatt och en gång besökt Stockholm, hade han aldrig fått se fyrplatsen där Macona blev vrak. Ett drygt halvår efter att Hallands Nyheter publicerat repor-

taget om Maconas förlisning ringde redaktionstelefonen. Det var Alfred Morasso junior som på en raspig telefonlinje berättade att han bokat en resa till Sverige.

Under familjen Morassos besök tar jag några dagar ledigt för att lotsa dem i spåren efter Maconas haveri – en tragedi som nästan ett helt århundrade senare fortfarande lämnar avtryck i Varbergsbygden.

På gården Lill-Olas på Lahall sitter vi på den amerikanska ångarens namnbräda, som när den hittades ilandfluten vid Lahall genast gjordes om till en trädgårdsbänk.

På Magnusson Shipping i Varberg tittar vi i nakterhuset som bärgades från Maconas vrak och som nu står prydnad i fraktföretagets styrelserum.

På Värö kyrkogård lägger vi blommor vid den inhägnade grav där Chen Ah Mo, Chen G Shu, Kou Choy och Ku Ah Woo lagts till den eviga vilan (i Väröbygden berättas det också om en femte kinesisk besättningsman, vars kropp mystiskt sägs ha försvunnit innan den kom i jorden; staketet var en säkerhetsåtgärd så att inte fler av de ofrälsta sjöfararna skulle rymma och hemsöka bygden). På Lindbergs kyrkogård placeras likadana blommor vid kapten Willensons något mer påkostade sten.

Och som kulmen på familjen Morassos besök denna blåsiga aprilmånad 2005, en båttur ut till Grundabådens rev med Buas sjöräddningskryssare Odd Fellow.

Sjökapten Alfred Morasso junior dröjer länge vid relingen. När kransen han skänkt åt de döda sjömännen försvunnit ur sikte vänder han sig söderut. Sedan lyfter han kameran mot Nidingens fyrtorn och tar bilden som han saknat i sin samling.

TEXT KRISTER SVAHN

Fiskarson, journalist och tidigare reporter på Hallands Nyheter

Källor: Beskrivningen av händelserna ombord på Macona är hämtade ur Alfred Morasso juniors nedtecknade föredrag på Circumnavigators Club, från en intervju i The Newark Evening News, samt från Alfred Morasso seniors privata anteckningar. Andra uppgifter kommer från tidningsklipp och loggböcker sparade på Sjärräddningssällskapets huvudkontor i Långedrag, Göteborg, samt från dokument förvarade på Läns museet Halland.

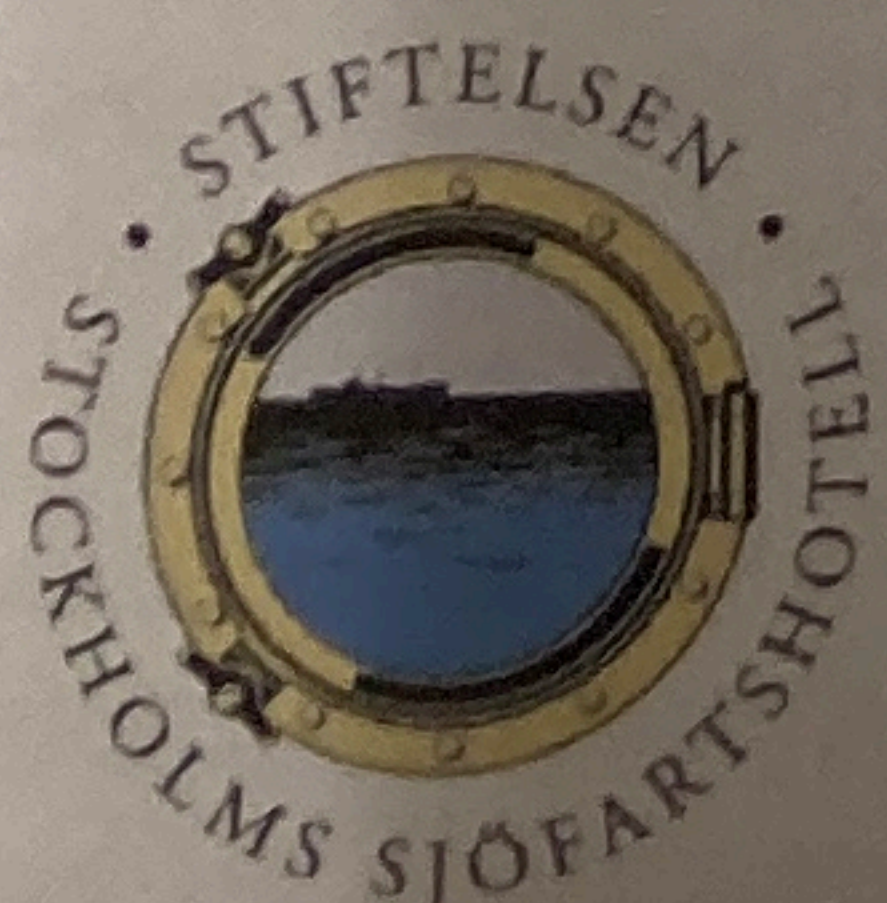

Stiftelsen Stockholms Sjöfartshotell

med Sjöfartshotellet och Katarina Sjöfartsklubb

Erbjuder bra och billigt boende samt en mötesplats för sjöfolk

Vill du veta mer, ring eller kom och besök oss. Du är alltid välkommen! Telefon 08-640 94 96

www.katarinasjofartsklubb.com